

Ålands handikappförbund r.f.

Verksamhetsplan

2022

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

OM ÅLANDS HANDIKAPPFÖRBUND	3
Mål och syfte	3
Förbundets målsättningar under 2022	4
Personalen vid förbundet.....	4
Kansliet	6
Hållbarhet	6
VERKSAMHET	6
Påverkansarbete.....	7
Personligt ombud för personer med funktionsnedsättning	8
Informationsarbete	8
Administrativ service till medlemsföreningarna	10

OM ÅLANDS HANDIKAPPFÖRBUND

Ålands handikappförbund r.f. (i fortsättningen förbundet) är en samarbetsorganisation för funktionshinder- och patientföreningar på Åland. Förbundet består av följande **13 medlemsföreningar**;

- Andning & Allergi Åland r.f.
- Demensföreningen på Åland r.f.
- Diabetesföreningen på Åland r.f.
- De Utvecklingsstördas Väl på Åland r.f.
- Föreningen Vårt Hjärta r.f.
- Föräldraföreningen för barn med särskilda behov r.f.
- Ålands Autismspektrumförening r.f.
- Ålands Cancerförening r.f.
- Ålands Hörselförening r.f.
- Ålands Intresseförening för psykisk hälsa – Reseda r.f.
- Ålands Neurologiska förening r.f.
- Ålands Reumaförening r.f.
- Ålands Synskadade r.f.

Styrelsen för Ålands handikappförbund r.f. består av 13 personer, en representant från varje medlemsförening. Styrelsen har en viktig roll som arbetsgivare för de anställda och speciellt ordförande deltar aktivt i förbundets arbete bland annat genom att ingå i ledningsgruppen. Ledningsgruppen består av ordförande, förbundets verksamhetsledare och Fixtjänsts verksamhetsledare. Gruppens roll och uppgift är att fungera som "bollplank" för de två verksamhetsledarna och att diskutera större ärenden som berör verksamheterna inför styrelsemöten.

Förbundet är huvudman för verksamheten Fixtjänst ännu under år 2022. Kommunernas socialtjänst, KST, köper genom ett tidsbundet avtal tjänster av förbundet.

Mål och syfte

Förbundets syfte är att arbeta för jämlikhet och delaktighet på lika villkor för personer med funktionsnedsättning på Åland, i enlighet med ***FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning*** (funktionsrättskonventionen). Förbundet vill i sitt påverkansarbete vara delaktigt i alla frågor som berör personer med funktionsnedsättning. Så långt det är möjligt **tillvaratar förbundet alla personer med funktionsnedsättningsintressen oberoende av medlemskap i någon förening**. Förbundet är partipolitiskt och religiöst obundet.

Förbundets målsättningar under 2022

Påverkansarbetet får ett ännu större fokus. Vi lyfter och driver viktiga frågor, samtidigt som vi är observanta på och aktivt bevakar aktuella samhällsfrågor. Medvetenheten och kunskapen om FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess innebörd behöver bli större och synligare i vårt samhälle. Målet är att uppnå samma status för funktionsrättskonventionen som för FN:s barnrättskonvention.

Förbundet önskar **fortsätta det pågående rättighetsutbildarprojektet** och ansöker om finansiering för en deltidsanställd (80 %) rättighetsutbildare till och med 31.3.2023. Förbundet vill aktivt arbeta vidare med att informera kommuner och myndigheter om **vad funktionsrättskonventionen innebär** och hur var och en kan arbeta för att implementera den och stärka delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. Vi vill också belysa och bearbeta nya artiklar i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Förbundets roll i samhället och gentemot medlemsföreningarna ska göras ännu tydligare. Processen med att **uppdatera stadgar** och namn för förbundet pågår och fortsätter vid behov under år 2022. Även arbetsordningen och styrdokumentet för förbundets administrativa medlemservice kommer att ses över och uppdateras.

Vi hoppas på fortsatt möjlighet till konsultation av verksamheten Juridiskt ombud på fastlandet och möjlighet till **juridiska köptjänster** i enskilda fall, som komplement till förbundets befintliga resurser.

Vi anhåller om att landskapsregeringen ger ÅSUB i uppdrag att utföra en ny rapport om de ekonomiska villkoren för personer med funktionsnedsättning. Senaste rapporten gjordes år 2008. Mera och nyare statistik behövs! Konkreta önskemål:

- Antal klienter inom KST:s funktionservice och utkomststöd? Arbetsbelastningen, hur många klienter/pers.? Utvecklingen?
- Hur många personer med funktionsnedsättning under 65 år har pension?
- Lyfta könsaspekter i rapporten. Upplevd fattigdom – fler kvinnor?
- Vart tar unga med funktionsnedsättning vägen efter det gymnasiala studiet?

Personalen vid förbundet

Förbundets personal arbetar med allt från utlåtanden, individuellt stöd, informationstillfällen, bibliotek, förbundets tidning och administrativ föreningservice som exempelvis löneräkning och bokföring.

Personalstyrkan består av verksamhetsledare, kommunikatör, ekonomiansvarig, byråsekreterare/receptionist samt personligt ombud. Personalens arbetstid är heltid,

förutom byråsekreteraren/receptionistens som är 82,8 % av heltid. Till och med 31.3.2022 har förbundet en anställd rättighetsutbildare på 50 % av heltid. Dessutom har förbundet en timanställd som utför städning på kansliet en gång per vecka.

Verksamhetsledaren har det övergripande ansvaret för den löpande verksamheten. Hit hör personalledning för förbundets personal samt att hålla personalmöten med samtlig personal vid det gemensamma kansliet, budgetansvar, att bereda, föredra och verkställa beslut från förbundsstyrelsens möten samt för vår- och höstmöte, påverkansarbete och utvecklingsarbete i funktionsrättsfrågor, samarbete med andra organisationer och myndigheter samt informationsverksamhet. Verksamhetsledaren är förbundets representant i flera råd, Rådet för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland, Nordiska Rådets funktionshinderråd och Nordiska funktionshinderorganisationernas råd.

Ordinarie verksamhetsledare Susanne Broman är tjänstledig till och med 31.8.2022.

Kommunikatören ansvarar huvudsakligen för informationsverksamhet både externt och internt inom förbundet. Kommunikatören är redaktör för förbundets tidning, uppdaterar webbplats och facebook, sammanställer övrigt informationsmaterial samt ansvarar för förbundets samarbetsprojekt, evenemang och aktiviteter.

Gunilla G Nordlund är förbundets kommunikatör.

Ekonomiansvarig ansvarar för förbundets och Fixtjänsts bokföring, bokslut och löneutbetalningar. Dessutom deltar ekonomiansvarig i budgetarbetet för förbundet och Fixtjänst. Ekonomiansvarig erbjuder samma service till medlemsföreningarna.

Anette Fredriksson är t.f. ekonomiansvarig till och med 30.6.2022.

Byråsekreteraren/Receptionisten har ansvar för att sköta kundservice i receptionen, den tekniska utrustningen på kansliet och medlems servicen till de medlemsföreningar som har behov av det.

Iréne Johansson är byråsekreterare/receptionist.

Personligt ombud erbjuder en unik form av individuellt stöd och rådgivning till 18 år fyllda personer med funktionsnedsättning eller till familjer med barn med funktionsnedsättning som har ett omfattande och långvarigt behov av vård och stöd. Personligt ombud arbetar på uppdrag av personer med funktionsnedsättning. Målsättningen är att ge personer med funktionsnedsättning förmåga att ta kontrollen över sitt liv och att kunna ta del av och samordna samhällets utbud av stöd, service och vård.

Harriet Storsved arbetar som personligt ombud.

Rättighetsutbildaren utbildar kommuner och myndigheter på Åland om funktionsrättskonventionen som gäller sedan juni 2016.

Emilia Liesmäki arbetar som rättighetsutbildare på 50% av heltid till och med 31.3.2022.

Förbundet strävar efter att vara en god arbetsgivare som mår om personalens välbefinnande och arbetshälsa. Bland annat erbjuder förbundet personalen fortbildning, utökad företagshälsovård, friskvård och god ergonomi på kontoren.

Kansliet

Kansliet med personal, bibliotek, sammanträdesrum och teknik, fungerar som ett **gemensamt resurscenter** för personer med funktionsnedsättning på Åland. Via kansliet, som är öppet måndag-torsdag kl. 9-15 och fredag kl. 9-13, förmedlas information och service till både medlemmarna och allmänheten.

Förbundet hyr kontorsutrymmen om 399 m² på Skarpansvägen 30 i Mariehamn av Pensionsförsäkringsbolaget Veritas. Förbundet fungerar som hyresvärd gentemot medlemsföreningarna som är underhyresgäster: Demensföreningen på Åland, De utvecklingsstöddas Vål på Åland, Ålands Reumaförening, Föreningen Vårt Hjärta, Ålands Neurologiska förening och Ålands Hörselförening. Hyran är bunden till konsumentprisindex och justeras årligen. Ålands Cancerförening äger sitt kansli som finns bredvid förbundets lokaler och föreningen använder de gemensamma utrymmena och delvis kansliets teknik. Alla medlemsföreningar kan använda de gemensamma utrymmena.

Hållbarhet

Ålands handikappförbund har aktivt gått in för att i sin verksamhet sträva till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet i enlighet med **Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland**. Förbundets arbete för delaktighet för personer med funktionsnedsättning och tillgänglighetsarbete är viktiga delar av hållbarhetsarbetet och ingår speciellt i agendans strategiska utvecklingsmål 1, 2 och 5.

VERKSAMHET

Förbundets verksamhet bygger på samarbete med en mängd olika aktörer och myndigheter.

Samarbetet med medlemsföreningarna syns speciellt inom arbetsgrupperna för påverkansarbete. Dessutom administrerar förbundet stadgeenliga vår- och höstmöten och planerar två ordförandemöten, för att hålla dialogen med föreningarna levande, under 2022.

Förbundet är medaktör i nätverket **Bärkraft.ax** och samarbetar både genom nätverket och i övrigt med många myndigheter och organisationer. Dessutom finns förbundet representerat i **Rådet för personer med funktionsnedsättning** (år 2021 med möjlighet till förlängning), **Rådet för idrott, motion och hälsa**, i **Fördelningsrådet** samt i styrelsen för föreningen **Bärkraft Åland**.

Kontakten till olika organisationer inom funktionshinderområdet, också i ett nationellt och ett nordiskt perspektiv, är viktig. Förbundet har en representant i Nordiska ministerrådets samarbetsgrupp **Råd för nordiskt samarbete om funktionshinder** och i **Handikapporganisationernas nordiska råd**.

Påverkansarbete

Förbundets viktigaste roll är den som **intressebevakare och remissinstans**. Denna uppgift ökar snabbt i och med att FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning gäller på Åland och tack vare att förbundet genom information och påverkansarbete synliggör funktionsrättsperspektivet i samhället. Förbundet agerar på många olika sätt, till exempel genom möten, insändare i massmedia, skrivelser och utlåtanden.

Förbundet har två permanenta arbetsgrupper för sitt påverkansarbete; **yttrandegruppen och tillgänglighetsgruppen**, för att koordinera samarbetet med föreningarna. Yttrandegruppens roll är att lyfta och diskutera frågor som gäller personer med funktionsnedsättning på Åland, föra fram föreningarnas erfarenheter och synpunkter och att utforma förslag till utlåtanden som går till förbundets styrelse för godkännande. Förbundet lämnar utlåtanden koordinerat för förbundet och medlemsföreningarna och har därför en viktig roll som gemensam intressebevakare för funktionshinderrörelsen på Åland. Förbundet fortsätter att arbeta med de problemområden som lyfts från i rapporten "Hur upplever personer med funktionsnedsättning sin situation på Åland" (Emma Othman, 2020), exempelvis stödtjänster, tillgänglighet, bemötande, fattigdom, psykisk ohälsa och ojämlikhet mellan kvinnor och män. Förbundet kommer också att följa upp löften i regeringsprogrammet Tillsammans för Åland, bevaka aktuella lagstiftningsprocesser och Kommunernas socialtjänsts (KST) och kommunernas service till personer med funktionsnedsättning.

Förbundet planerar att anställa en **högskolepraktikant** under vår/sommar/höst med uppdraget att se om/hur funktionsrättskonventionen har beaktats i ett urval av de lagförslag/lagar som har behandlats/antagits under de senaste åren.

För att lyfta fram barn med funktionsnedsättning och deras delaktighet, har förbundet från och med hösten 2021 ett **ungdomsråd**, bestående av några personer. Planen är att rådet ska träffas 2 – 4 gånger per år och rådets medlemmar får själva föra fram vilka områden de vill diskutera. Tanken är att diskussionerna ska ge möjlighet för unga personer med funktionsnedsättning att göra sina röster hörda och att kunna lyfta sådant som de vill förbättra i samhället, ärenden som till exempel berör ungdomarnas vardag. Informationen från rådets medlemmar används i förbundets påverkansarbete och når genom det

beslutsfattare och andra nyckelpersoner i samhället. Förbundets rättighetsutbildare koordinerar ungdomsrådet.

Förbundets tillgänglighetsgrupp fortsätter att utgående från ett brukarperspektiv ge rådgivning, information och utlåtanden till bland andra myndigheter och privata aktörer om tillgänglighet.

Personligt ombud för personer med funktionsnedsättning

Information, stöd och hjälp till enskilda personer, både personer med funktionsnedsättning och deras anhöriga, är ett högprioriterat område för förbundet. Det finns idag, speciellt med tanke på kommunernas och övriga myndigheters svagare ekonomiska situation, ett stort behov av stöd och information för att personer ska orka driva sina intressen och få den service och den hjälp som de har rätt till. Personligt ombud erbjuder information och rådgivning och stöder personer med funktionsnedsättning i kontakten med myndigheter och andra organisationer. Personligt ombud uppmärksammar även de brister i samhällssystemet som framkommer vid kontakten med klienterna. Som komplement till den sakkunskap som förbundets personal besitter anlitas verksamheten Juridiskt ombud på fastlandet och förbundet strävar till att också enligt behov kunna köpa juridiska tjänster i enskilda ärenden.

Informationsarbete

I syfte att öka kunskapen om och delaktigheten i samhället för personer med funktionsnedsättning bedriver förbundet ett flitigt informationsarbete. Aktuellt under de närmsta åren är att sprida kunskap om *FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning* och vad den konkret innebär. De stater som har ratificerat FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska, i enlighet med konventionens artikel 8, aktivt arbeta för att öka kunskapen om konventionen och situationen för personer med funktionsnedsättning i samhället.

Förbundet arbetar med det pågående informationsprojektet med en rättighetsutbildare till och med sista mars 2022. Det är viktigt att det här arbetet kan fortgå även efter mars. Vi ser ett stort behov i samhället och ingen annan aktör

Rättighetsutbildarens uppgift är att utbilda kommuner och myndigheter om konventionen, dess innehåll och hur innehållet kan omsättas till praktik i de egna verksamheterna. Utbildaren fokuserar på tre artiklar i konventionen; barn med funktionsnedsättning, tillgänglighet och arbete och sysselsättning. Rättighetsutbildaren driver också projekt inom de utvalda fokusområdena.

Förbundet ser att det behövs ett kontinuerligt arbete med att öka kunskapen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och planerar att fortsätta sprida information om funktionsrättskonventionen genom att förlänga projekttiden för rättighetsutbildaren till och

med 31.3.2023. Utbildningstillfällen kunde lämpligen ordnas för personal och förtroendevalda inom Kommunernas socialtjänst (KST) och inom utbildningssektorn (Ålands gymnasium). Dessutom finns behov av att utöka de utvalda fokusområdena/artiklarna med fler artiklar i konventionen.

Förbundet ger ut två nummer av sin **tidning**, som främst innehåller aktuell information inom funktionshinderområdet, förbundet och föreningarna. Tidningen har en upplaga på cirka 15 000 exemplar och delas ut till alla hushåll och alla företag på Åland (exklusive hushåll som har valt bort reklam) och är därmed en effektiv informationskanal för både förbundet och föreningarna ut i det åländska samhället.

Regnbågsfyren r.f. har inlett arbetet med **hbtqia-certifiering** av verksamheter på Åland. Fokus för certifieringen är hbtqia-personers livsvillkor, normer kopplade till kön och sexualitet, samt vad ett hbtqia-kompetent bemötande innebär. Syftet med certifieringen är att skapa mer öppna och inkluderande arbetsplatser på Åland!

Som ett led i förbundets arbete för allas lika rätt i samhället planerar förbundets personal att delta i utbildningen för att inhämta mer kunskap på området

Förbundet planerar att i samarbete med medlemsföreningarna fortsätta informationsarbetet med att arrangera **"Pröva på dagen"** för politiker, tjänstemän och andra aktuella målgrupper.

För att stimulera samarbetsklimatet mellan personal/representanter för medlemsföreningarna och förbundet planeras en gemensam rekreationsdag utanför kansliet.

Förbundet fortsätter med sitt **bibliotek** som erbjuder aktuell litteratur inom funktionshinderområdet. Förbundet beställer in nya böcker till biblioteket några gånger per år.

Förbundets **barnbok Pussel** som handlar om rättigheter för personer med funktionsnedsättning lanserades under hösten 2021. Meningen med boken är att väcka tankar och diskussion kring rättigheter och människors olikheter, och att öka förståelsen för att vi är olika men lika mycket värda. Boken delas gratis ut till alla förundervisningsavdelningar och bibliotek på Åland. Barnboken trycks under år 2022 vid behov upp i flera exemplar för att finnas till försäljning i de lokala bokhandlarna för allmänheten.

Förbundets kortare version av **socialskyddsguiden** är ett levande dokument som vid behov kontinuerligt uppdateras och marknadsförs och publiceras på hemsidan. I guiden finns en kort redogörelse för de olika stöd- och bidragsformer som finns i samhället samt kontaktuppgifter till de olika myndigheter och instanser som erbjuder stöd och service.

Under året satsar förbundet på följande **informationsprojekt och -evenemang**:

- **FPA-informationstillfälle**

Förbundet koordinerar det årligen återkommande informationstillfället om FPA:s förmåner för medlemsföreningarna under vårvintern.

- En **workshop/utbildning** om barnboken Pussel arrangeras av förbundet för pedagoger på Åland (inom alla skolformer) som en del av Utbildningsbyråns fortbildningstillfälle Dialog 2022 i februari 2022
- En **föreläsning med Juridiskt ombud** planeras till våren 2022
- En **föreläsning på temat tillgänglighet och inkludering**
- **Åland Pride 2022** uppmärksammas
- **Samarbete med City Mariehamn kring evenemanget Map My Day** med fokus på tillgänglighet, i slutet av året
- **Internationella funktionshinderdagen 3.12** uppmärksammas tillsammans med föreningarna

Administrativ service till medlemsföreningarna

Förbundet vill fortsätta erbjuda administrativt stöd till sina medlemsföreningar. I praktiken innebär det att förbundets ekonomiansvariga och byråsekreterare/receptionist fungerar som resurser för medlemsföreningarna istället för att respektive förening själv ska ansvara för servicen.

Förbundet erbjuder som medlemsförmån bokföringstjänster och upprättar bokslut för medlemsföreningarna, i dagsläget för 12 av föreningarna. Ekonomiansvarig erbjuder också hjälp med löneräkning, löneutbetalning, deklaration av skatter på eget initiativ och anmälningar till inkomstregistret för föreningarna, hjälper till vid uppgörande av föreningarnas budget och deltar vid behov på föreningarnas styrelsemöten vid behandling av ekonomiska ärenden. Förbundets kommunikatör anlitas av medlemsföreningarna för hjälp med bland annat informationsspridning och marknadsföring. Förbundets byråsekreterare/receptionist bistår med information om och kontakt till samtliga föreningar. Byråsekreteraren/Receptionisten ansvarar för föreningarnas medlemsregister, inklusive fakturering och registrering av inbetalningar, hemsidesuppdateringar för de föreningar som har hemsida via förbundet samt föreningarnas informationsmaterial.

Även personligt ombud och verksamhetsledaren erbjuder direkt service till medlemsföreningarna. Personligt ombuds service sker till viss del i samarbete med föreningarnas anställda. Exempelvis hålls gemensamma möten med klienten som ibland är medlem i någon av föreningarna, och föreningarna kan hänvisa medlemmar till personligt ombud. Det motsatta sker också, dvs. att personligt ombud hänvisar klienter till någon förening. Verksamhetsledaren arbetar mycket med intressebevakning för medlemsföreningarna och koordinerar till exempel alla utlåtanden så att varje förening inte själv behöver utarbeta egna utlåtanden.

Servicen till medlemsföreningarna är kostnadsfri för föreningarna (förutom självkostnadspris för kopior och porto) och regleras i ett skilt dokument.

Godkänd av styrelsen för Ålands handikappförbund r.f. 27.9.2021/§ 127